

ความเป็นมาของมคอ.๓

ความใกล้ชิดหัวหน้าหมวดวิชาเป็นผู้นำทางวิชาการ ของ โรงเรียน เป็นภาคีที่สำคัญ ที่จะผลักดันถึงงานวิชาการของ โรงเรียนให้ก้าวหน้ามีมาตรฐานสูง ขึ้น บรรรยากาศของการเรียน การสอนในแต่ละวิชาจึงขึ้นกับหัวหน้าหมวดวิชาด้วยเหมือนกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โรงเรียน ขยายภาคใหญ่มีนักเรียนจำนวนมาก งานต่าง ๆ ทางวิชาการย่อมมากขึ้นด้วย หัวหน้าหมวดวิชา จะทำหน้าที่ช่วย เสร็จอุดหนุน และผู้ช่วยครูใหญ่ในด้านวิชาการตามหมวดวิชาที่ตนรับผิดชอบ อย่างไรก็ตามการแต่งตั้งหัวหน้าหมวดวิชาได้มีระเบียบการแต่งตั้งไว้ดังนี้

หมวด ค.

หัวหน้าหมวดวิชา

- ข้อ 10 โรงเรียนที่จะมีตำแหน่งหัวหน้าหมวดวิชาได้จะต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้
 - 10.1 โรงเรียนที่เปิดทำการสอนชั้นประถมศึกษาตอนต้นเพียงประเภท เดียว จะต้องมียุ้งเรียนอย่างน้อยเป็น 4:4:4:4 หรือไม่น้อย กว่า 16 ห้องเรียน
 - 10.2 โรงเรียนที่เปิดทำการ สอนทั้งป ระถมศึกษาตอนปลาย เพียงประ เภท เดียวจะต้องทำการสอนถึงชั้นมัธยมศึกษาและมีห้อง เรียนอย่างน้อย เป็น 4:4:4 หรือไม่น้อยกว่า 12 ห้องเรียน

- 10.3 โรงเรียนที่เปิดสอนรวมกันหลายประเภทชั้นเรียน จะต้องมียุ่จำนวนห้องเรียนรวมกันทุกประเภทชั้นเรียนไม่น้อยกว่า 14 ห้องเรียน
- 10.4 โรงเรียนสอนเด็กพิการที่มีจำนวนนักเรียนไม่น้อยกว่า 150 คน

ข้อ 11 หัวหน้าหมวดวิชาที่มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 11.1 รับผิดชอบในหมวดวิชาที่ตนได้รับการแต่งตั้ง โดยตรงต่อครูใหญ่และหรือหัวหน้าฝ่ายแต่ละฝ่ายของประเภทชั้นเรียน
- 11.2 ควบคุมการสอนการเรียนการสอนการวัดผลของครูและนักเรียนเฉพาะวิชาที่ตนได้รับมอบหมาย
- 11.3 หากทางคันลจ้่า ปรับปรุง และอบรมวิธีการสอนการสอนแก่ ี ูปสรรคต่าง ๆ ของการสอน การเรียน การวัดผลในวิชาที่ตนต้องรับผิดชอบ เพื่อให้การเรียนของเด็กมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 11.4 ประสานงานกับหมวดวิชาอื่น ๆ เพื่อให้การสอนได้ผลดียิ่งขึ้น
- 11.5 ต้องมีเวลาทำการสอนไม่น้อยกว่าสัปดาห์ละ 20 ชั่วโมง

ข้อ 12 วิชาที่จะมีหัวหน้าหมวดวิชาได้ คือ

ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์
ศิลปศึกษา

ข้อ 13

ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งหัวหน้าหมวดวิชาได้จะต้องมีคุณสมบัติ เช่นเดียวกับหัวหน้าฝ่าย (ผู้ใดไม่ต่ำกว่าอนุปริญญาทางการศึกษาหรือเทียบเท่าและทำการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือมีวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่าขึ้นไป และทำการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี ต้องเป็นผู้มีบุคลิกภาพเหมาะสมที่จะเป็นผู้นำได้ มีความประพฤติเรียบร้อยเป็นที่เคารพนับถือของบรรดาครูในโรงเรียนนั้น) และมีประสบการณ์ที่แสดงแนวทางการศึกษาตรงหรือใกล้เคียงกับรณหววนั้น ๆ¹

¹ กรมสามัญศึกษา, ระเบียบว่าด้วยการแต่งตั้งครูในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาตำแหน่งที่ได้รับมอบหมายในตำแหน่งต่าง ๆ 2509. หมวด ๓. ข้อ 10, 11, 12, 13.

ถึงกล่าวกันว่าหัวหน้าหมวดวิชา เป็นผู้ช่วยเหลือครูใหญ่ในโรงเรียนไม่ว่า
 วิชาการศึกษา หมวดวิชาที่จบวันฝึกสอน งานวิชาการ จึงขึ้นกับหัวหน้าหมวดวิชา เป็นรูปร่าง
 มาก ในที่นี้ช่วยเหลือครูผู้สอนในชั้นเนื้อหาวิชาการ การศึกษาตำราแบบเรียน หนังสือ
 อ่านประกอบ จัดทำอุปกรณ์การสอน กลวิธีการสอน การออกข้อทดสอบ การตรวจข้อ
 ทดสอบ การนำคะแนนการทดสอบเมื่อค้นหาข้อบกพร่องในการปรับปรุงวิชาการของโรง-
 เรียนให้ก้าวหน้า การทำโครงการสอนการศึกษาหลักสูตร กิจกรรมเสริมหลักสูตร ตลอดจน
 จนการทดลองงานวิชาการของโรงเรียน บทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาทางภาควิชาการจึง
 มีขอบเขตกว้างขวาง อย่างไรก็ตามวิชาการของโรงเรียนจะก้าวหน้ามากน้อยเพียงใด
 ขึ้นอยู่กับหัวหน้าหมวดวิชา ฉะนั้นศึกษานิเทศก์ได้กล่าวว่า ปัจจุบันโรงเรียนไม่ค่อย
 ที่มีหัวหน้าฝ่าย หัวหน้าหมวดวิชาแล้ว บุคคลเหล่านี้กรมสามัญศึกษาสร้างขึ้นเพื่อให้ช่วย
 ครูใหญ่ควบคู่กันไปกับศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์กรมสร้างขึ้นเพื่อช่วยครูใหญ่ฝ่ายบน คือ
 หมายความว่าหากศึกษานิเทศก์อยู่นอกโรงเรียน ส่วนหัวหน้าหมวดวิชาหรือหัวหน้าฝ่ายนี้ อยู่
 ฝ่ายล่าง เป็นมือรองของครูใหญ่ต่อไปอีกทีหนึ่ง เป็นผู้อยู่ในโรงเรียนโดยตรง ครูใหญ่จึงมี
 หน่วยงานวิชาการอยู่ 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายในโรงเรียนและฝ่ายนอกโรงเรียน หรือฝ่ายบนและ
 ฝ่ายล่าง หลายนโรงเรียนที่เติบโตที่บุคคลเหล่านี้เอาขึ้นไปแล้วมันคง เป็นครูประจำชั้นเฉย ๆ
 ก็คิดว่ามันคงกล่าวว่า งานในหน้าที่ของหัวหน้าฝ่ายและหัวหน้าหมวดนี้ เราจำเป็นจะต้องศึกษา
 ข้อเท็จจริงและจำเป็นที่จะต้องแนะนำแนวปฏิบัติกันอีกมาก ฉะนั้นหัวหน้าหมวดวิชาหรือหัวหน้า
 ฝ่ายจะมีปริมาณงานเพียงเล็กน้อย ซึ่งเปรียบเหมือนทำงานกับแค่เพียง เป็นครูประจำชั้น
 คนหนึ่งเท่านั้น² ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบของหัวหน้าหมวดวิชา เพราะหัวหน้า
 หมวดวิชาต้องมีคุณสมบัติโดยเฉพาะจึงจะปรับปรุงงานวิชาการของโรงเรียนได้ ต้องมีความ
 กิจวัตรเริ่ม มีลักษณะของความเป็นผู้นำ ทักษะของขนานการหมู่พวก ทักษะของมนุษยสัมพันธ์
 และมีความรู้ที่จึงจะทำได้เป็นที่เชื่อถือและเชื่อถือป็นองครุในโรงเรียน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึง
 ต้องการจะศึกษารูปแบบของหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

² เกย์บง เอี่ยมสกุล, "ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการทดลองเลื่อนขั้นนักเรียน
 โดยสอนไปตามวิธีแบบข้างต้น", เอกสารโครงการทดลองเลื่อนขั้นนักเรียนโดยสอนไปตามวิธี
 เป็นทางขึ้น มีวารสารศึกษา 2510. กรมสามัญศึกษา

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อศึกษาพื้นฐานและประสบการณ์ของหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษารูปแบบของหัวหน้าหมวดวิชาโรงเรียนประถมศึกษา
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของหัวหน้าหมวดวิชาโรงเรียนประถมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาบทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนประถมศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษาและองค์การบริหารส่วนจังหวัด เฉพาะในเขตจังหวัดพระนครและธนบุรีเท่านั้น และไม่แยกดูหัวหน้าหมวดวิชาเป็นรายวิชา แต่จะถือว่าความคิดเห็นในการปฏิบัติงานของหัวหน้าหมวดวิชาต่าง ๆ นั้น เหมือนกัน วิชาต่าง ๆ ไม่มีอิทธิพลในการทำงานของครู ความคิดเห็นในการทำการวิจัยนี้เป็นความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาและครูในโรงเรียนเท่านั้น

สมมติฐานของการวิจัย

เมื่อตรวจสอบในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า ความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชากับครูใหญ่ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา และโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเกี่ยวกับบทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาไม่แตกต่างกัน

คำจำกัดความ

คำบางคำที่ได้ในการวิจัยนี้อาจมีความหมายต่างไปจากคำที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไป จึงขอให้ความหมายของคำบางคำดังต่อไปนี้

บทกวี หมายถึงบทกวี ความรับผิดชอบ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานที่ต้องปฏิบัติทั้งในหน้าที่การงานโดยตรง และหน้าที่ซึ่งมุ่งหวังว่าควรจะทำในการปฏิบัติงานของตัวหน้าหมวดวิชา

ตัวหน้าหมวดวิชา คือ ครูที่อยู่ในสมมติตามระเบียบกรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2509 และได้รับแต่งตั้งเป็นครูตัวหน้าหมวดวิชาใน วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ และหัตถศิลป์ศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษา ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503 ได้รวมโรงเรียนประถมศึกษาไว้เป็นหมวดระบบโรงเรียน และมีข้อความตอนหนึ่งกล่าวว่า "ประถมศึกษา เป็นการศึกษาระดับต้นที่ครอบคลุมทุกวิชาโดยทั่วไปซึ่งได้รับ อาจจัดสอน ปรโยคประถมศึกษาคอนตัน และปรโยคประถมศึกษาตอนปลายรวมในโรงเรียนเดียวกัน หรือแยกกันก็ได้"³ ดังนั้นโรงเรียนประถมศึกษาจึงหมายถึง โรงเรียนที่ทำการสอนในระดับประถมศึกษาตอนต้น หรือโรงเรียนที่ทำการสอนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย หรือโรงเรียนที่ทำการสอนทั้งในระดับประถมศึกษาตอนต้นและประถมศึกษาตอนปลายรวมกัน ซึ่งหลักสูตรสามัญศึกษาและยังก็ต้องจัดการบริหาร ส่วนจังหวัดพระนครและธนบุรี

ความสำคัญของปัญหา

1. เป็นข้อเท็จจริงที่ชี้ให้เห็นถึงความเข้าใจในการปฏิบัติงานของครูตัวหน้าหมวดวิชา

³ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503. (พระนคร: โรงพิมพ์ ร.ศ.พ., 2504) หน้า 6.

2. เป็นข้อเท็จจริงที่ชี้ให้เห็นถึงคุณลักษณะของครูหัวหน้าหมวดวิชา บทบาท และหน้าที่ปฏิบัติ
3. เป็นข้อเท็จจริงที่ชี้ให้เห็นถึงงานที่หัวหน้าหมวดวิชาได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานเพื่อปรับปรุงวิชาการของโรงเรียน
4. แสดงว่าการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการคัดเลือกตัวบุคคลให้เหมาะสมกับบทบาทและหน้าที่ในตำแหน่งงานนี้
5. เพื่อเป็นแนวทางการจัดหลักสูตร เพื่อการอบรมครูหัวหน้าหมวดวิชาในตำแหน่งงานนี้ให้ดียิ่งขึ้น
6. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเห็นว่าเรื่องนี้ในพื้นต่อไป

ตัวชี้แจงการ เสนอข้อมูล

ความเป็นมาของปัญหา ความมุ่งหมายของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ลักษณะสำคัญของปัญหาและคำจำกัดความ รายงานไว้ใน บทที่ 1 บทที่ 2 เสนอ เรื่องของงานค้าการ เขียนและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับงานหน้าที่และความรับผิดชอบรวมทั้งงานการสอนและการควบคุม การแนะนำของหัวหน้าหมวดวิชา และงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับสหประชาการหัวหน้าหมวดวิชา บทที่ 3 เสนอวิธีดำเนินการวิจัย ประชากรในโครงการวิจัย ลักษณะแบบสอบถาม การเก็บข้อมูล การเสนอข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล บทที่ 4 เป็นการ เสนอผลของการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นฐาน ประสิทธิภาพ การปฏิบัติ งานในหน้าที่ความรับผิดชอบ ความคิดเห็น ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงงานของหัวหน้าหมวดวิชา บทที่ 5 เป็นการสรุปการวิจัยและผลของการวิจัย ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงงานของหัวหน้าหมวดวิชา